

การศึกษา เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้การชี้แนะ การเสริมแรงทางบวก และการค่อยถอดถอน
ต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

นางสาวสุภาวดี ธนะศรี

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-504-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013825

7

A COMPARATIVE STUDY OF THE EFFECTIVENESS OF PROMPTING,
POSITIVE REINFORCEMENT, AND FADING ON INCREASING AND MAINTAINING
OF STUDENT'S PARTICIPATION BEHAVIOR IN THE CLASSROOM

Miss Supawadee Thanasri

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-504-1

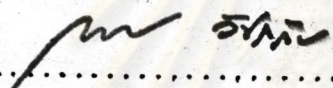
วิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้การชี้แนะ การเสริมแรง
 ทางบวก และการค้อยลดถอนต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรม
 การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

โดย นางสาวสุภาวดี ธนะศรี

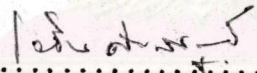
ภาควิชา จิตวิทยา

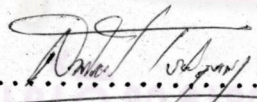
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต

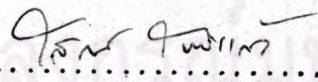
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

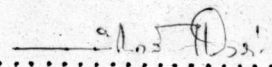

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน สันสนยุทธ)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสริศ โปธิแก้ว)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นรินทร แสงสวัสดิ์)

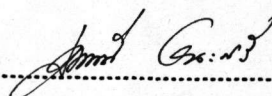

สุภาวดี ธนะศรี : การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้การชี้แนะ การเสริมแรงทางบวกและการค่อยๆลดถอนต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน (A COMPARATIVE STUDY OF THE EFFECTIVENESS OF PROMPTING, POSITIVE REINFORCEMENT, AND FADING ON INCREASING AND MAINTAINING OF STUDENT'S PARTICIPATION BEHAVIOR IN THE CLASSROOM) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 116 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างการใช้อำนาจชี้แนะร่วมกับการเสริมแรงทางบวก และการค่อยๆลดถอนการชี้แนะกับการใช้การเสริมแรงทางบวกเพียงอย่างเดียวต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกจะแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนเพิ่มมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการชี้แนะร่วมกับการเสริมแรงทางบวกจะแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนเพิ่มมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการชี้แนะร่วมกับการเสริมแรงทางบวกจะแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนเพิ่มมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกจะแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนที่ได้รับการชี้แนะร่วมกับการเสริมแรงทางบวก และการค่อยๆลดถอนจะแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. นักเรียนที่ได้รับการชี้แนะร่วมกับการเสริมแรงทางบวก และการค่อยๆลดถอนจะแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกอย่างเดียวในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

SUPAWADEE THANASRI : A COMPARATIVE STUDY OF THE EFFECTIVENESS
OF PROMPTING, POSITIVE REINFORCEMENT, AND FADING ON INCREASING
AND MAINTAINING OF STUDENT'S PARTICIPATION BEHAVIOR IN THE
CLASSROOM. THESIS ADVISOR : ASSI.PROF.SOMPOCHI IAMSUPASIT,
Ph.D.116 pp.

The purpose of this study was to compare the effectiveness of using prompting, positive reinforcement, and fading and using positive reinforcement on increasing and maintaining of student's participation behavior in the classroom.

Results show that :

1. Students who had got positive reinforcement on participated behavior showed higher participation in the classroom than students who were taught in the traditional classroom with statistically significant difference at .05 level.
2. Students who had got prompting and positive reinforcement on participated behavior showed higher participation in the classroom than students who were taught in the traditional classroom with statistically significant difference at .05 level.
3. Students who had got prompting and positive reinforcement on participated behavior showed higher participation in the classroom than students who got positive reinforcement with statistically significant difference at .05 level.
4. Student who had got positive reinforcement on participated behavior showed higher participation in the classroom than students who were taught in the traditional classroom in the follow up phase with statistically significant difference at .05 level.
5. Students who had got prompting, positive reinforcement and fading on participated behavior showed higher participation in the classroom than students who were taught in the traditional classroom in the follow up phase with statistically significant difference at .05 level.
6. Students who had got prompting positive reinforcement and fading on participated behavior showed higher participation in the classroom than students who got positive reinforcement in the follow up phase with statistically significant difference at .05 level.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต
ผู้ให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ ตลอดจน
เป็นทั้งผู้ให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์และแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อาจารย์มอบให้ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์จรูญ ก้อนในเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพานารี อาจารย์
เสาวภา คเชรารัตน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวก
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์พวงพยอม ทิพย์มณี ที่
กรุณาให้ความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณ
อาจารย์พนอม คะเชนทร์ชาติ ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการติดต่อสถานที่วิจัย
ขอขอบคุณคณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนสุพานารี ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งคุณสันติ
และคุณณัฐพงษ์ คุปตวิมล ที่ให้ความช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย คุณดรุณี และ
คุณรุ่งอรุณ ภูประเสริฐ ผู้ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และที่สำคัญขอขอบคุณอาจารย์
วิชรภรณ์ เสริมสารานุกูล ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณดารารัตน ต๊ะปิ่นตา คุณอรสา ไทยการุณวงศ์ คุณสุวรรณา วิริยะประยูร
คุณสุนันทา ห่มวาริ คุณอุมาพรหม ชูชื่นกลิ่น และรุ่นพี่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และกำลังใจ
แก่ผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งคุณอติวัฒน์ พรหมาสา และคุณชลาศัย กันมินทร์ ผู้ที่ให้คำปรึกษาในการ
วิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในน้ำใจ การเสียสละทั้งเวลาและความคิดให้กับผู้วิจัย คุณพิศาล
เข้มโสภา คุณประมาศ พลสุธรรม คุณสุวิมล นราองอาจ คุณอรุณรัตน์ ทิมพ์สุตะ และคุณพนิชฐา
เข้าเงิน เพื่อนที่คอยห่วงใย ให้ข้อ เสนอแนะและกำลังใจ เสมอมา คุณสุวิทย์ เกตรา คุณประนอม
ทองสอาด และคุณรัชนี ดินประ เสริฐัตถ์ เพื่อนที่ช่วยค้นคว้าเอกสารประกอบการวิจัย ที่สำคัญ
ขอขอบคุณ คุณแสงรวี ศุทธกิจ คุณอารีรัตน์ บากาสะแต และคุณประทีป จินจี เพื่อนที่เอื้ออาทร ให้
คำปรึกษาและช่วยเหลือทุกครั้งและผู้วิจัยประสบปัญหาด้วยน้ำใจไมตรีอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการ
ศึกษา รวมทั้งรุ่นน้องที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาและทำการวิจัยครั้งนี้ ขอระลึกถึงพระคุณของครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยจนถึงปัจจุบัน ขอขอบพระคุณ คุณกมล และ อาจารย์สัมฤทธิ์ คุปตวิณฑุ อาผู้ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ คุณศิริวรรณ คุปตวิณฑุ ผู้ช่วยตรวจทานงานวิจัย และที่สำคัญขอขอบพระคุณอาจารย์ ประวัติ สายรัตน์ ผู้ที่คอยห่วงใย ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาทุกครั้งที่ผู้วิจัยประสบปัญหาด้วยความ เอื้ออาทร เสมอมา นับว่าเป็นผู้ที่มีส่วนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สุภาวดี ธนะศรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
ปัญหาในการวิจัย.....	27
ตัวแปรในการวิจัย.....	27
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	27
สมมติฐานในการวิจัย.....	27
ค่าจำกัดความในการวิจัย.....	28
ขอบเขตของการวิจัย.....	29
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	29
2. วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล.....	30
กลุ่มตัวอย่าง.....	30
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	30
การออกแบบการวิจัย.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
วิธีดำเนินการวิจัย.....	35

บทที่	หน้า
การรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
การนำเสนอข้อมูล.....	40
3. ผลการวิจัย.....	42
4. การอภิปรายผลการวิจัย.....	78
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก ก.	107
ภาคผนวก ข.	110
ประวัติผู้เขียน.....	116

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมใน ชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ... 43
2	ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมใน ชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคนของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่ม ทดลอง 2 ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง B ระยะทดลอง C และระยะ ติดตามผล 46
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 ในระยะทดลอง B ระยะทดลอง C และระยะติดตามผล..... 47
4	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของ พฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะทดลอง B ของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เป็นรายคู่..... 48
5	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของ พฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะทดลอง C ของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เป็นรายคู่..... 49
6	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของ พฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะติดตามผลของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เป็นรายคู่..... 51
7	ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการ เข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง..... 63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๘ ค่ำร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 ในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	68
๙ ค่ำร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง 2 ในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2	53
2 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยร้อยละและเส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	56
3 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยร้อยละและเส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของกลุ่มทดลอง 1.....	58
4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยร้อยละและเส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของกลุ่มทดลอง 2.....	60
5. กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และเส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 1.....	64
6 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และเส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 2.....	65
7 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และเส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลาของพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 3	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
8 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และ เส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 คนที่ 1.....	69
9 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และ เส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 คนที่ 2	70
10 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และ เส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการ ทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 คนที่ 3	71
11 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และ เส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 2 คนที่ 1	74
12 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และ เส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 2 คนที่ 2	75
13 กราฟแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และ เส้นแนวโน้มของจำนวนช่วงเวลา ของพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 2 คนที่ 3	76